

IX. Ewangelium sw. Matauše s výkladem.

Od

Pawla Jos. Šafaříka.

(Čteno ve shromáždění česko-filologické sekci kral. společnosti nauk dne 1. února 1843.)

Ewangelium podlé sw. Matauše, s výkladem čili homiliemi swatých otcůw, rukopis pergamenový w kr. uniwersitní bibliothece XVII. A. 4. we folium stran 396, konec schází. Psán jest w druhé polowici XIV století, a sice ještě za žiwobyti císaře a krále Karla IV., tedy mezi 1350—1378, jak z nadpisu nad homilií, kterauž Karel I. 1338 latinsky sepsal a kterauž zde w českém přeložení čteme, dosti patrnó, jenž takto zní: »Na toto čtenie mluwi slowútný Karel čturtý císař římský a král český« (strana 226. a.). Již za přičinau této homilie zasluhuje rukopis bedliwější uwážení českého jazykozpytce; než neméně důležitý jest i sám w sobě w ohledu linguistickém, jako téměř všickni rukopisowé z onoho wěku. Pročež ačkoli již Dobrowský we své historii literatury o našem rukopisu krátkau zpráwu podal, však nicméně newázil jsem práce přechísti jej opět bedliwěji, a sice s obzvláštním ohledem na grammatiku.

O obsahu rukopisu řeči šířiti nechci: to toliko připomenu, že přeložení ewangelium od textu jiných swatých rukopisůw welmi se děli, že jest docela nové, swobodné, wice parafrastické nežli doslovní. Homilie, mimo již dotčenau jedinau od císaře Karla, pocházejí wšecky od známých swatých otcůw jak starších tak i pozdějších: wětší počet jich jest od Jana Zlatoústého a Tomáše z Aquína, mimo to jsau od Origena, Bedy, sw. Řehoře a jiných.

Prawopis odjinud dostatečně znám jest: neboť od obyčejného toho wěku málo se různí, wyjma snad, že k *w* zbytečně *u* přísauwá, swatý, wuoda, židowué atd. a *g*, když jako *j* zní, s *y* spojuje: žegy t. že-j pro že-je, měgy t. mě-j pro mě-je atd.

Samohlásky, sauhlásky, přehlasování, přesmyknutí, wysuwky a přísuwky.

o: bieše na polodne.

i místo *u*: pečiješ. naplnije. proměňuje. zapojije.

e: nikte. zawěrne (amen). (cf. zajisté, jedné atd.) nerozumí jedne mnichów. —

ě a *ie* měkké ještě se označuje: na ruce, česta, potřeba, měšťanu, hřeh, na nož, sě, zasě. Naproti tomu: modle, leto atd.

n místo *j*: sendeš. — skrze nieň (sic, t. kamen) wejde do sw. města. skrzeňto přide pohoršenie. ješto jděchu mimoň, haněchu jej.

nh: inhed.

o: pro 'nu wiece pokoru. pro 'nu sladkost. do 'né zemie swaté.

e: chemli.

b: pohřesti (místo pohřebsti, wickrát.) —

i newysuté: písáno jest.

t: telestný (téměř wždy).

j: zajženie. — plewy sejže. — žej z prázného slowa máme wydati počet.

h: *Transfer*. potom hohněm to sžehajíce. — abyehom sobě sami ohně nezalníetili (nezaníetili, srow. rozhřesiti); aby jieh k wěšši záwisti nerozhnětil.

Jméno statné.

Tworění a význam.

Jehožto já nejsem duostojen třewi nositi (později, np. wyd. 1475=obuwi). — jehožto wětrník jest w ruce jeho (ed. 1475: wějička). — paprsky (sic) — na letnice (pentecoste). — holúbkowným sprostenstwím. ješitenstwíe. dobrowolenstwíe. rozličensstwí. rozličensstwíe. ustawičensstwíe. pro swé neduehowenstwíe (nedostatek pobožnosti). skrowenstwíe. přélišensstwíe. nesnadenstwíe. prospěšensstwíe. — bratřice milá (obyčejné oslowení). — do swaté cierekwe (srow. Cerekwice a j.) — wizmy, které jest rozjednáníe mezi atd. (rozdil). — hněwati sě na bratra bez přičinka (t. přičiny). — nepřisahati owšem ani na nebi, neb stól buoží jest, ani na zemi, neb podnož jeho noh jest. — widiš drastu w oeě swého bratra; nechať wynmu drastu z twého oka. — inhed we mžení oka. — jeho stupějí následujícíe. -- do-
tknuli sě jedno krajiny jeho rúcha. — welikú nedělu tuto mají mistři židowští na sě. — wyprawiw jieh newdčestwíe. — skrzě dwanádste spytačów poslaných od Mojžieše (špehěrow). — jieh neslechetnému zabyłstwu. — byli newdčeni swým dobrodějčóm. — pane, zpomanuli smy, že onen ludač, donižd (sic) ještě žiw byl, řekl. — i budu posledci toho čłowěka horši, nežli předei. — ale ktož nemá, towěz snaženstwíe, i to což má, towěz kličnost přirozenie, i ta jemu bude odjata. — d'ábel když newidí kličensstwíe a spôsobensstwíe. — podobno jest . . . newodu puščenu u moře, weňž sě weliký národ ryb sebral. — mužobojstwo. — mimochod: lehky jíti mimochody. — jestojska (krmie). — od osla, ode psa i od každé němě twáři (animal brutum, wickrát). — plodilas wilstwo s mnohými swými milowníky. — kmetstwíe (seneetus), ježto juž podčepie slowe. — skrzě ručest' dobrých skutków. — dojka (kojná). — zeměnin (tuzemec, indigena). — dřewo (strom).

Skloňování.

stupněwé jsú. — mezi pět tisíców čłowěków.

Jméno přídavné.

Tworzenie a wyznam.

racha towěž prázný, jehožto my obecnú řečí muožemy nazwati bezmuožný. — přijedechu k němu jeho mlazší, jakožto letní, jakožto domáci, jakožto bližní, jakožto přátelé, jakožto bratřie; letné a wěrné duše, ježto se boha bojé; Mojžieš onen twój welmi letný, onen diwný wyprawitel twých děl, ten wěrný w twém domu. — obyčej wlašký na se ukazowachu. — napominati nesmiem a nejsem dospěšen, a wzbuditi k dobrému nejsem kličen; tiem činem ku polepšení kličnějšé je učinil (idoneus).

owý: obyčej zakonowého. — sladkost olejowú. — podle slowa žaltářowa. — dřewo wětrnikowé (malus). — kniežata popowá. — popowé duostojenstwie. — swětlosti měsiecowé; časów měsiecowých; během měsiecowým. — kázanie zakonowé. — dělo chrámowé. — od otce hospodářowého (t. Boha). — w ohni komínowém. — kupichu pole hrnčieřowé. — w ohňowej twáři. komín ohňowý.

Stupnowání.

pakli které mlazšie. wiečšie a twrzšie přikázanie.

Skloňování.

chlapeň (cf. ot-eň): běchu chlapni; neučení chlapní lidé. Josefe synu Dawidów! (dwakrát).

Číslo.

Tworzenie a skloňování.

počet pět tisíców mužów. — a on dvěma na dcte apostolóm wece. — chtěl čtvero to nawrátiti.

Náměstka.

Tworzenie a skloňování.

ι, j (n), jakož potahowací, nikdy *k, ký, který*: země naše . . . do niežto zemie wratiti se atd. — to to-tě puost, jenž já welim wiece wolím. — jižto horu držal národ. — skrzě nenžto poklad wlastně duch sw. se wyznamenawa. — a w něm poklad sobě schowati, jenž poklad w nebeském králowstwi bude jmieti (místo jež). —

sie: netoliko ústy ale také srdcem siež powědajte. —

ten jistý: ten jistý násilník. ten jistý sluha (nikdy: ten samý). —

Sloweso.

Tworzenie a wyznam.

potom se jemu wzchotě jiesti. — myslíli to, sám sebu lidíš. — drahého kamenie nekladte před swině, nebo snad je potlačie swými nohami a oprnúce se urazie was (opr-u, opr-nu, cf. wrh-u, wrh-nu); než hned niž; drahého kamenie nemecte před swině . . . nebo

snad . . . obrtnúc sě wás by urazili; . . . skoro sě rozprašiece, jako zasě sě obrtnú. — požíčeno jest d'áblu někdy prawdu mluwiti. — neprowláčil jsi prawdy wyznati, a já neprowláče elci tě uzdrawiti. — že nejsi ocieščen podlé obyčeje zákonowého. — tu kdež přelíšil hříech, tu jest přelíšila i milost. — ježto zajiné jmie jemu sě dobře přijednáwá (níž: jemu sě dobře přihodí). — O mistru prawedném wytrachu; a hned: z wasého blázniwého wrtránie, o něm wrtrachu (a tak i jinde wždy wytrati a wrtrati se střídá). — že jich hubenstwie ustawičně trá (tak wždy, tráti, traliwý). — posměchowachu sě jemu. — had skrzě úzkú děru lazi. — les jenž bieše tej modle přiswěcen. — skákati místo tancowati: skákala dei Herodiadina; skákánie diewčie smilné. — ale on předpředčiw jej wece jemu. — nemá toho . . . propychati ani . . . prowiliti. — plačte moji oči a rozeskřiwi sě má duše. — a co jsú slibili, by w tom nesmentili. — rozdělením weliké wěci zahýnají. — že je hlad k tomu připúzal. — by sě byl nenarázal ten člověk. — nikdý sě owoce nanarázej z tebe (prawi to fiku.)

S k l o ñ o w á n í.

Transgress. č. Gerund. praes. uzře ducha božieho letiece s nebes jako holúbka. — když uzřie mnicha dobré krmic jedúce. — uzřie swěst jeho ležiece. — uzřie člověka sediece na mýtě. — když jej diwy činiece widěchu. — a uzřie trubače a zástup hlučiece.

Praet. indic. a kteří sě koliwěk dotkněchu (t. konce jeho rúcha), spasení budejechu («budeyechu»).

Transgr. č. Gerund. praeter. příjemse od něho dobré děnie. — ježto wzemši žena. —

Příslowce.

towěz (wždy místo tociž). azda (saltem): azda slowy poctiti (často). — zimě: aby však běhanie nebylo zimě. — zjewně (zewnitř.)

j č. *n* místo *k*: doníž byl mlad. — W Gal. zemi, jamžto Jezukrist byl nesen. — dotawad nenese owoce, doniawadž každý našinec, jelikož muože, jelikož wrchnie milosti jest nadšen.

krašše bude kwísti. — abychom sě ke wšelikej službě buoží hotowějše opásali. — nebezpřemně měl do sebc domněnie, že jest rowen otcí bohu. — potom welim hroznějše přičinije. — ale welmi twrdšie jim potom schowáno. — welim wiece wolím. — ale welim lépe jest řečeno. — jakož welim jsú lepší ti. — a čím jest welim lepší člověk owce. — zawěrné prawi wámi (t. amen). — nalit mnoho hříešników přišedše. — jideclu po něm pěškami z měst.

Spojka.

leč: leč jsme žiwi, leč jsme mrtwi, wždy jsme buoží. — leč bud' duchowný, leč bud' swětský. — leč bud' nemoc, leč bud' rána, leč kterákoliwěk potřeba.

ani: a když jich ani tak mohl k milosrdenstwí přichýlití.

ani — ani: jehožto lidé ani mohú dáti, ani také mohú odjéti. — ani jest řecké, ani jest latinské. — ani sějí, ani žnú. — nedělá ani přede. — nikdý sě tak zjewilo w Židowstwí.

by a aby místo žeby: ne proto, aby to dobré bylo. — clilubie sě, by znali boha, ale skutky jeho pře. — mějechu domněnie, by byl syn boží. — prawěchu, by byl ludař.

proněž (quoniam): aby, proněž zli beze wšie omluwy museji zhytí, protož pak dobři wezmúce příklad mohli wěčně žiwi býti. —

jeli (nisi): ne hned... ale po šesti dnech jeliz? (tak často).

Citoslowce.

když diemy k nemocnému: nastojte! k tomu, jenž sě liněwá! he! — wach! jenž zka-
ziješ chrám.

Dwojný počet.

Pro mdlouhu swú oči. — naši oči. — oči tacě. — těmato tělesnýma očima buoha wi-
dětí. — z túto dwú rybáři každý. — učinim wás rybáře lidské (sic). — za dwa malá peniezky. —
prwá dwa bratry byla sta ručiejše slowo božie kázati a druhá dwa byla lenějšě. — jdi s ním
druzě dvě mili. — každý z ní (dwau) wážil swój žiwot. — onú dwú neby widětí. — klek na
kolenú. — dwoji má křídle. — což jsú twoji rucě wymyslile. — tú dwú apostolú netrestal. —
a měl dvě jmeně.

Skladna.

wěky wěkoma (dat. dual.) — Dobro-tě tobě do žiwota wníti mdlým a chromým, nežli
dwě nožě a dwě ruce jmaje uwrženu býti w wěčný oheň; lépe je tobě jedno oko jmajice
wníti w žiwot, než dwě oči jmajice wrženu býti w peklný oheň. — Stalo sě tomu, ježto jej
dna lámáše. jehožto králowstwie to, jenžto on o něm kázáše, známo nebieše. — Sěť za velikú
wěc nestojí, ale králowstwie nebeské za toliko stojí, za wiece stojíte. — nenieť umřela diewka,
ale spi. — to ježtoť jim nenie lze činiti. — nenie jest těžko odpowědieti sě toho, což máš,
ale welmě jest těžčejé . . . že nenie lze daní dáti. (tak wždycky). — nenie lze, by nedošel
známosti. —

Opětowání předložky: na lidech na smilných. — posadť ji na stolicí na wysokej. — a
to pro nic pro jiného. — aby nad to nade wšeccko. — přísahá na něm a na wšem na tom.

Opětowání předslowce: aby wiecež wiecež prawi byli. — w němžto člowěk den ode
dne wždy jde a wiecež wiecež k swej smrti sě přiblížije. — když horkost přiozená wiecež
wiecež jako roste.

Wýjimky.

Tedť já wás posielám jako owcě mezi wky. Buďte proto múdři jako hadowé a sprostni
jako holúbkové; ale chowajte sě lidí, nebo zradie wás w swých sbořiech, a w swých školách
budú wás bičowati, a k biskupóm a králóm budete wozeni na swědectwie jim a polanstwu.
A když wás zradie, nerodťte mysliti, kterým činem colí wám mluwiti, nebo w ten čas bude
dáno co wám mluwiti. Nebo wy nejste, ježto mluwíte, ale duch wašeho otce, ježto w wás
mluwi. Zradí také bratr bratra na smrt a otec syna, a wstanú synowé proti swému rodu a
smrti je zahubie. Budete w nenáwist wšemu lidu pro mé jmě, a ktož ustawičen bude

do konce, ten spasen bude. (Matth. 10, 16 — 22.) Na toto čtenie mluví swatý Thomáš z Aquina.

Dřeve syn buoží apoštoly učil, aby péče o potřebě swětskej neměli a rozličné diwy činiti mohli. Tuto pak jim připowiedá prorokuje se, ježto jsú měli trpěti, najprwé proto, aby oni uznamenali, že on wšecko wie dřeve nežli se stane; druhé aby oni slyšiece nemútili se w ty časy, kdyžby je které protiwenstwie zaslo, a neposielá jich k wlkom, ale mezi wlky, aby w tom swú moc wěčši ukázal, kdyžby owce nad wlky swítězili, a mezi wlky jsúce, rozliěné nebezpečné chwácenie od nich trpiece, netoliko nezhylnuli, ale i wlky po sobě obrátili, a welim je wěči diw, twrdost jich myslí obměkčiti, nežli je žiwota zbawiti, ale mezi wlky uči je pokornu býti. Nebo ktož úrad swatého kázanie přijímá, nemá nikomému protiwenstwie činiti, ale i sám je má pokorně trpěti, aby swú pokorú lítost lhněwajiciech lidí ukrotil a rány hříechów smrtedlných w jiných lidech, raněn rozličným protiwenstwím, je uzdrawil. A swým mlazším zjewnú kázeň ukáz a wnitř otcowú milostí miluj ty, ježto zjewně treskece a káže. Ale mnozi jsú, jižto když wladařstwie nad jinými přijmú, aby sobě poddané zedratí molili, žádosti w tom jako hoře, strach swé moci nad nimi ukazují, a že jsú jich otcí, toho nezpomínají, a místo pokory pýchu a hrdost ukazují. Pakli někdy s swými poddanými mile pronluwie, ale wnitř zlosti proti nim jako řewú. O nichžto prawí swaté čtenie: Přijdú k wám w rúše owčiem, ale wnitř sú wlkové líti. Syn buoží skrze wlky duchowniky a uěenniky židowské rozumie, wšecky ty, ježto jsú byli protiwníci swatých apoštolów. Ale mezi tím wšiem bylo jich najwětšie utěšenie, moc toho, jenž je posieláše; a protož přede wšim jim powěděl a řka: Teď já wás posielám jako owce mezi wlky, jakoby řekl: Nerodte se mútiti tím, že wás posielám mezi wlky, nebo bych chtěl, mohl bych učiniti, žeby wám nemohli nic uškoditi, a netoliko že byste wlkom poddání nebyli, ale že byste jako lwové proti nim silni byli. Ale slušie, aby tak bylo, nebo tím wy swětější budete, a má moc se wiece ohlásí. Budtež múdří, prawí, jako hadowé, a sprostni jako holubowé, aby skrzě chytrost hadowu zrady se ostřieci mohli, a pro swé sprostienstwie nikomému neškodili. Hada na příklad přiwozí; nebo had wšim swým žiwotem hlavu přikrývá a rány na žiwotě trpí, aby mohl hlavu zachowati, nebo w ní stojí jeho žiwot. Takéž my wšecko nebezpečienstwie na našem žiwotě trpine pro naši hlavu, towěz pro Jezu Krista, abychom wieru křesťanskú bez poskwrnění schowali, w nížto stojí žiwot nebeského králowstwie. Had také skrzě úzkú dieru lazi, a tak staré kóže zbývá a tudy se obnowuje; takéž kazatel slowa buožieho wezma na se twrdost swatého žiwota, wšecky staré obyčeje má s sebe swléci. Krásně také syn buoží kazatele slowa buožieho napomíná, aby jměli chytrost hadowého plodu, nebo prwý elowěk skrzě hada byl oklamán, jakoby řekl: Starý nepřítel byl jest chytr k oklamání, a wy budte múdří k swému wyplaceni. Onen je chwálil owoce dřewa, a wy chwalte moc swatého kříže; onen jest najprwé srdce mdlejšího wěku pokusil, slibuje wěčné lživě zdrowie, a to což je onen lživě slibowal, to my slibmy podlé prawdy. Nebo sám hospodin jest to slibil, že budú rowni andělóm wšiekní ti, ježto mají prawú wieru. A jakž nám potřebie jest chytrost hadowu jmieti, abychom w wiere křesťanskej nemohli uražení býti, takéž nám potřebie sprostienstwie holubowé mieti; neb holúbek žluči nemá a také ústy nekúsá, takéž my abychom zlosti w sobě nejměli,

a swého bližnieho w ničemž neurazili. Ale proto je syn boží tuto dvoji věc jako w bro-
madu swázal; nebo ktož má sprostenstwie bez chytrosti, lehce muož oklamán býti. Chytrost
také jest nebezpečna k úrazu twého bližnieho, ač nebude sprostenstwím oblepšena. A co
jest twrdšie tohoto přikázanie? Nebo nenie dosti na tom, aby člověk protiwenstwie pro
bnoh trpěl, ale aby w tom protiwenstwi jako holúbek bez žluči ani se mútil, ani se hněwal,
nebo hněw hněwem nemuož uhašen býti, ale pokorú a dobrotú. Ale skrzě wky, o nichžto
dřewe mluwil, rozumie lidi; dáwá rozuměti skrze to, když prawí: Ale chowajte se lidi; a
proto také potřebie wám jest, aby ste byli jako hadowé, towěz chytří. Nebo podlé swého
obyčjeje oni wás zradie: najprwé před súdem zapowiedajíce wám, aby ste nekázali we jmě
božie, a potom, když toho neostanete, budú wás bičowati, a potom před krále a před bi-
skupy budú wás woditi. Diwné welmi jest, že jsú uslyšawše tyto řeči, inhed se nerozpáčili
ti lidé, jenžto od jezera, w němžto lowěchu, nikdy se nebyli vzdálili. Zajisté nečinila toho
jih moc, ale múdrot toho, jenž je učieše: neb polehčenie toho utrpenie přičini, když po-
wědie: To wšeko budete trpěti pro mě. Nemalé utěšenie jest trpěti pro Jezu Krista, ne
jako nekázani anebo chodliwi to trpěti jmějechu. A opět potom přičinije a rka: Na swě-
dectwie jim, towěz těm, ježto z nenáwisti a z nepřiezní jim smrt učiniechu, anebo pak těm,
(již) widúce a slyšiece prawdu, nerodili se obrátiti. Smrt zajisté swatých lidí jest dobrým
na příklad, ale zlým jest na swědectwie, aby proněz zli beze wšie omluwy musejí zhynúti.
protož pak dobří wezmúce příklad, mohli wěčně žiwi býti. A tím je těšieše ne proto, aby
oni cizieho žáдали ztracenie, ale proto, aby oni jměli naději, že syn buoží wezde jest a wie
wšeko prwé nežli se stane. A netoliko tím swědectwím wšeka omluwa jest odjata těm,
ježto w syna božieho nechtiec wěřiti, swatých apostołów nenáwiděli, ale také pohanstwu ce-
sta otewřena, aby wěřili w Jezu Krista. A protož přičinije o pohanstwu: A když wás zradie,
nerodte mysliti, kterým činem coli budete mluwiti k těm lidem, ježto nás tak silně budú ne-
náwiděti. Protož jim welí o mluwení naději jmiati a rka: Když wás zradie, nerodte mysliti,
kterým činem coli máte mluwiti, nebo wám bude dáno w ten čas, co budete mluwiti, ja-
koby řekl: Když wás powedú pro jmě božie před súdce, wuoli waši jediné ofěrujte hospo-
dinu, nebť Jezu Krist sám bude u wás mluwiti a milost ducha swatého dá, abyste uměli
odpowiedati; nebo waše wiera, známá wšelikému buožíemu přikázání, bude naučena, co je
odpowiedati. Wezměte na příklad Abrahama, jemužto když bieše přikázáno, aby syna swého
Izáka w ohni užehl a bohu ofěrowal, když w tom chtěl poslušen býti, inhed uzřel berana
za sebú, jehožto buožim přikázáním miesto syna ofěrowal. A protož prawí inhed čtenie:
Nejste wy, ježto mluwíte, ale duch waseho otce, jenž u wás mluwí, jakoby řekl: Wy při-
stupte k boji, ale já budu bojowati; wy wypustte slowa, ale já budu mluwiti, jakž Sw. Pawel
apoštol o sobě prawí: Zda, prawí, chcete poznati toho, jenž we mně mluwí Jezu Krist? Skrze
to k duostojenstwi proročiemu je přiwedl, jižto jsú skrze ducha swatého mluwili. Potom
prawí čtenie: Zradí bratr bratra na smrt, a otec syna. Dáwá jim utěšenie, přičinije wiece
nebezpečnstwie; nebo menší bolest trpíme z toho protiwenstwie, ježto máme od cizich,
nežli z toho, ježto trpíme od těch, do jichžto sme wiery ufali. Nebo škodu na životě tr-
piece želémy, že sme také i wieru ztratili. Potom pak welim hroznějšie přičinije, když

746 *Rožber staročeské literatury. P. J. Šafařík: Evangelium sv. Matauše s wjkladem.*

práví: A budú wás nenáwiděti wšickni lidé. A potom pak opět přičinije utěšenie a řka: Pro mé jmě. A opět jiné když práví: A ktož bude ustawičen až do konce, ten spasen bude. Nebo mnozí na počince jsú údatni a na konci sě pak ustrašie. Protož práví, že konce žádá. Nebo který jest úžitek semene, ježto na počátce wzektwe a najposledy pak zwadne? A protož ustawičenstwie od nich potřebuje; nebo ne počátek, ale skončenie duostojno jest chwały, a chwála nenie dána těm, ježto počínají, ale těm, ježto skonávají. Ale aby nikte neřekl: Syn buoží, wšecko co jsú swatí apostołowé byli, to jest on učinil. Proto nenie diw, že jsú oni tak dobří byli, nebo nic těžkého nečinili, ani trpěli. Protož práví, že jim jest ustawičenstwie potřeba, nebo ač jim jest z prwnieho nebezpečnstwie pomoženo, ale welim twrdšie jim potom schowáno bylo, a nelze jim bez toho býti, doníž jsú žiwi, by wždy něco netrpěli. A to tajně ukazuje, když práví: A ktož bude ustawičen až do konce, ten spasen bude, towěž, ktož prikázanie wiery křestanské chowati bude, a we wšelikém protiwenstwi sě nerozpáčí, ten za protiwenstwie tohoto swěta přijme odplatu králowstwie nebeského. I jest znamenati, že konec newždy znamenává zhynutie, ale někdy swrchowanie, jakž práví jinde písmo: Konec zákona jest Jezu Krist. A proto muož takto rozumieno býti: Ktož bude ustawičen až do konce, towěž do Jezu Krista. W Jezu Kristowi až do konce ustawičnu býti, nic jiného nenie než w wiěre křestanskej až do smrti ostati. Jehožto mně i wám dopomáhaj otec, syn, swatý duch. Amen.

